

● Medeia — TIJU RANDVIIR

Mul on laual väärtuslik kin-
gitus — Andrei Voznessenski
luuletuskogu «Ahhilleuse sü-
da». Räägitakse, et Moskvast on
luulesõbrad enne selle raama-
tukese müügile tulekut öid jär-
jekorras seisnud.

Küsimusele: «Miks te seisi-
te?» vastaks iga luulesõber
kõhklemata: «See on kaasaeg-
ne luule!»

Jah. Kaasaegne luule, kaas-
aegne kirjandus on jõudnud
inimeste ellu. Aga kaasaegne
muusika, ballett?

See väike artikkel ei sisalda
analüüsi. Ta annab ainult mõ-
ningad teesid, mõningad fak-
tid — kui soovite, ümberlõkka-
miseks.

...Ma ei ole näinud järje-
kordi, kui «Estonias» müüakse
pileteid «Medeiale».

On see publiku umbusk?

Vana romantiline ballett
jõuti sõnapahnaga ümbritseda,
umbes seesugusega: «...Ballett
on illusioonide maailm, mis on
mõistetav ainult valituile...»
«Baleriini eine — see on roosi
õielehed...»

Armas ja «ebamaine» roman-
tiline ballett (mille õitseage oli
19. sajandi keskel) pole mõjutanud
meie publiku suhtumist
žanrisse või kui on, siis kaud-
selt, «Giselle'iga». Sest meie
ajal ei vaata keegi enam lihtsat
armastuse ja petmise lugu, kui
ta ei süvene millessegi, mis on
tähtsam kui laval nähtud arm-
mastus, laval nähtud petmine.

Arvan, et balleti kui lava-
kunstižanri vaenlane pole mitte
kunagi küsimus «miks?», vaid:
«Mis see tähendab?»

Oli aeg, kus balletis kultiveer-
iti absoluutset tšöpära. See oli

KAASAEGNE BALLETT

draamaballeti võiduaeg, mis
meie lavadel kestis enam kui
kolmkümmend aastat. «...Et
pääseda Maria tuppa, hüppab
Zarema üle magava teenija...
Hüpanud üle teenija (pas de
chat), peab Zarema tarduma,
veendudes, et vanake ei ärga-
nud... Siis silmisteb Zarema
tundmatut tuba (arabesktuurid),
otsides Mariat...» — nii selgi-
tas Rostislav Zahharov,
«Bahtšissarai purskkaevu» ko-
reograafia autor, oma lavasta-
jatööd.

Kõik oli selge, kõik oli tšö-
pära. Ja ometi saabus aeg,
kus tantsu üle prevaleeriv režii
tegi balletietenduse loojast mit-
te ballettmeisteri, vaid näiteju-
hi; ja koreodraama hakkas bal-
letti eitama, tüütuseni korra-
tes: «Aga mis see tähendab?»

Meie ajal elab ballett üle re-
nessansi. Üks järjekindlamaid
uue eest võitlejaid meie teatri-
lavadel on olnud «Estonia» noor
ballettmeister Mai Murdmaa.
Alates oma «Ballettsümfoo-
niast», mis 1963. aastal esieten-
dus, pole Mai Murdmaa otsinud
mingeid kompromisse uue ja va-
na, iseenesest läbitunnetatu ja
teiste poolt läbimälutu vahel.

Mai Murdmaa on üks neid,
tänu kellele võib tänane «Estonia»
ballett tunda uhkust oma
kaasaegsuse üle.

Mis ta siis on, see balleti
kaasaegsus?

...Kõigepealt on see suur
usk tantsusse, tantsuliste väl-
jendusvahendite rikkusesse. Usk
sellesse, et tants võib väljenda-

da kõige keerulisemaid tundeid,
anda edasi kõige sügavamaid
üldistusi.

Kaasaegne ballett — see on
suur vabadus klassikalise kooli
võtete kasutamisel, selle kooli
järjekindlalt rikastamine terve
maailma tantsude, aktiivse ja
modernse plastika, akrobaatika
jm. arvel.

Kaasaegne ballett — see on
lavastus, mille kõigil komponen-
tidel (kostüümid, kujundus, val-
gus) on tantsuga võrdne, ja mit-
te kõige vähematki «dekoratiiv-
ne» tähtsus.

Kaasaegne ballett — see on
kunst, mis seisab illustratsioo-
ni, laval kõige «äraseletamise»
vastu. See on kunst, mis suudab
«nähtavaks muuta» ka kõige
raskemat sümfoonilist muusi-
kat.

Ja lõpuks — kaasaegne bal-
lett on suur usk publikusse; usk
sellesse, et publik on suuteline
vastu võtma lavastuse emotio-
nionaalset ja mõttelist laengut.

Eespool kirjapandu pole kau-
geltki «kaasaegse balleti» dek-
reet või manifest. Seda üles
märkima ürgitas kujutlusse
kerkinud paralleel:

...Kuskil, kära ja müraga
müüakse «Ahhilleuse südant»
ja kuskil, kära ja mürata, sün-
nib meie uus ballett.

Novaatorlus, mis innustab
inimesi maailma mõistma.

Ja teiselt poolt — novaator-
lus, mis sureb antud etendusega.

LEHTI METSAALT

● Medeia — JUTA LEHISTE

„Õhtuleht“ 15. III 68